

Periferní vidění

Ve městech už si na kvalitní architekturu zvykáme, setkáváme se s ní při řešení individuálního bydlení nebo třeba u veřejných prostor. Ale není obvyklé, že bychom na špičkový projekt narazili na předměstí u mimoúrovňové křižovatky. Právě takový výkon podali autoři firemního sídla v Banské Bystrici.

Autor:

Jaroslav Wertig

Foto: Branislav Hovorka

Firemní stavby nebývají tvůrčími architekty zrovna vyhledávaným tématem. Většinou mají společnosti svou výtvarnou kulturu vyřešenou v pečlivě vypracované korporátní identitě. Kromě přesně definovaného loga, firemní barevnosti, grafické úpravy tiskovin, případně způsobu oblékání zaměstnanců disponují i manuály, které říkají, jak mají vypadat sídla firmy. To znamená, z jakých mají být konstrukcí a materiálů, v jaké barevnosti atp. Manuály neposkytují prostor pro žádné výrazné pochybení, ale také žádný prostor pro kreativitu a invenci. A to mnohým architektům, pro něž je práce i něčím víc než jen zdrojem obživy, nestačí.

*Gue magna consent laorpero consectem
ero ea faccum velesto od magna aut*

Gue magna consent laorpero consectem ero ea faccum veleso od magna aut landre min vel dunt nim dolorper ipit wis nonsequam, ver ilisit amcor sim

Gue magna consent laorpero consectem ero ea faccum veleso od magna aut landre min vel dunt nim

Gue magna consent laorpero consectem ero ea faccum veleso od magna aut landre min vel dunt nim

Gue magna consent laorpero consectem ero ea faccum veleso od magna aut landre min vel dunt nim dolorper ipit wis nonsequam, ver ilisit amcor sim

Gue magna consent laorpero consectem ero ea faccum veleso od magna aut landre

Slovenští architekti Braňo Hovorka, Štefan Moravčík a Martin Paulíny ke svému profesnímu životu potřebují daleko víc než jen jistotu manuálu. Potřebují hledat, definovat, pokoušet se. Proto když dostali šanci vytvořit slovenské sídlo nadnárodní společnosti zabývající se prodejem, půjčováním a servisováním stavebních strojů, rozhodli se k riskantnímu kroku – přesvědčit investora, že po architektech by měl chtít víc než sestavit dům jako stavebníci podle předem daného návodu.

Ďábelská nabídka

Obezřetní investoři ale vědí, že architektům se může jejich vášeň pro hledání co nejdokonalějších řešení vymknout. Proto konkrétně ten jejich udělal s tvůrčí trojkou dohodu: „Přijmu vaše řešení, ale musí pro mě být výhodnější, než kdybych stavěl sofistikovaný prefabrikát,“ prohlásil. Mefistofelovská nabídka, ale málokterý architekt odolá. Raději tvůrčí svoboda limitovaná rozpočtem, než žádná. Přitom úkolů k řešení bylo hodně – kvalita místa, rozličný charakter funkční náplně, reprezentace značky, rozpočtový limit...

Místem je periferie Banské Bystrice u mimoúrovňové křižovatky. Jde o prostor bez urbanistických ambicí, ale architekti se na něj podívali z hlediska jeho potenciálu. Výhodou je snadná dostupnost a především viditelnost z rychlostní komunikace. Každý, kdo tudy projíždí, místo registruje. A teď se nabízí otázka: Jak má vypadat architektura, kterou vnímáte spíše periferně, aby splnila reklamní roli? Především musí být jednoduchá. A to je jeden z hlavních pilířů řešení stavby, která vlastně jednoduchá, co se týče obsahu, vůbec není.

Jako otevřená kniha

Firemní centrála v sobě spojuje hned několik různých funkcí: sklady náhradních dílů, servisní dílenské boxy, školící středisko, administrativu, vedení a prostory pro styk s klienty. Míchá se tu svět montérek a bílých límečků, svět nablýskané reprezentace značky i její provozní zázemí. Jednou z největších kvalit řešení trojice našich architektů je právě to, že se podařilo tyto nesourodé části sestavit do jednoduché efektní formy a propojit je v dobře fungující celek. Svým řešením se tak trochu přiblížili i předmětu podnikání reprezentované firmy, vytvořili totiž dobře fungující stroj.

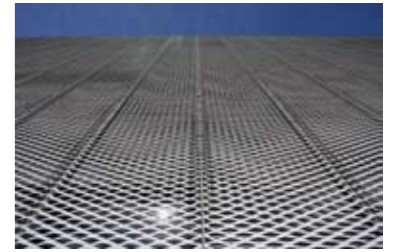
Má zvláštní tvar. Podélně sleduje hlavní silnici, ale na jednom konci se rozštěpí do jakéhosi čestného dvora, který vítá klienty svými elegantními skleněnými fasádami. Prezентuje se vsřícností a transparentí. V obchodní terminologii se přímé a otevřené jednání označuje termínem „open book“ a zdá se, že v tomto domě našel tento termín svoje zhmotnění. Zatímco na jednom konci budov se v kancelářích a zasedacích místnostech obchoduje, na konci opačném se skládá a montuje. To reprezentuje i opačná fasáda, která je pomyslným řezem skladovou halou. Tvoří ji vysokopodlažní regál sloužící jako venkovní zakladač a zároveň jako rychlá a srozumitelná zpráva pro projíždějící „o čem že tahle budova je“.

Mihotání fasády

Spojení rozličných funkcí a prostorů do jedné budovy znamená pro architektury komplikaci. Každý provoz má své specifické potřeby, každý se jinak projevuje na fasádě. Je zde mnoho technických zařízení, nejrůznějších nasávacích a výfukových mřížek vzduchotechniky, vyústků kotlů atd. To vše udělá na povrchu budovy pěkný nepořádek. Architekti si však poradili – použili jakousi druhou kůži, kterou přes účelově řešenou fasádu přetáhli, aby ji sjednotili. Tu druhou kůži představuje materiál zvaný tahokov, což je vlastně v pravidelném rastru prosekaný plech. Je pevný, ale transparentnější a vzdušný. Ve stavebnictví zažívá ohromnou vlnu obliby. Japonské studio SAANA před nedávnem dokončilo budovu Nového muzea moderního umění v New Yorku, která je celá obložená bílým tahokovem.

I když je dům s tahokovem exaktní a čistý, nepůsobí tak tvrdě, jako kdyby byl omítnut nebo obložen třeba kovovými panely. Díky tahokovu působí křehčeji, éteričtěji, za určitých světelných podmínek „ožívá“ v efektu zvaném moiré – jako by se mihotal. A přesně tak působí i fasáda firemního sídla u Bystrice. Jako vzrušující plastika s trochu rozostřenou konturou a mihotavou plochou.

Architektům se tak podařilo nejen sjednotit komplikovanou fasádu, ale i ozvláštnit výraz budovy při zachování poměrně rozumných nákladů na stavbu. Pod efektním pláštěm se totiž skrývá úplně jednoduchá stavba, která byla kompletně odlita z betonu. ★

FIREMNÍ CENTRÁLA

Investor: Phoenix Zeppelin SR
Autoři: Branislav Hovorka, Štefan Moravčík, Martin Paulíny
Adresa: Banská Bystrica, Zvolenská cesta
Projekt: 2007–2009
Realizace: 2009–2011
Plocha pozemku: 11 360 m²
Zastavěná plocha: 1385 m²
Podlažní plocha: 2716 m²
Investiční náklady: 6 mil. EUR